

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

במשך ימי חג הסוכות (א)

שנת תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תרכ"ב

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

ליל ב' דסוכות תשע"א לפ"ק

החוטא, ויש פגם בחומר מתחלת צריאתו. לא כן אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה, אשר עקבו מכהה גלגל חמה, שהיה שלם בגופו בכל מיני טהרה, על כן היה חטאו גדול יותר משאר החטאים שנעשו לאחריו.

אמנם יש לומר עוד, דאיתא בגמרא (יומא כג.) כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה [כמה סמוך ומוצטט ואין צריך לחלות ולדאוג מכל רע מי שהקב"ה צערו], שאול באחת ועלתה לו [שאול נכשל באחת ועלתה לו לרעה לקונסו צמיחה וציטול מלכותו], דוד צשטים ולא עלתה לו ע"כ. ויש להצין חומר העונש של שאול המלך שהיה נקי מחטא כצן שנה, ונלקח ממנו המלכות ונהרג על עבירה קטנה, ולא הועיל לו כל תשובותיו וכל צדקותיו, ודוד נתקבל תשובתו, וזכה למלוכה צרית מלח עולם. וכתב באגרת הטיוול (חלק הפשט אות עונש), כי כל המנות אשר נזהר

בזדהג ישראל תורה, שנוטלין הד' מינים צמוך הסוכה, (ומקורו צקד היום, כדי לייחד הכל כאחד יחוד גמור וכו' ע"ש. וכן הוא בצכצי האר"י ז"ל). ואם כי שתי מנות נפרדות המה, מכל מקום כיון שהם צאים כאחד, וזמנם ציום אחד, צודאי שיש להם שייכות זו לזו. ונראה צהקדם לצאר מה שמצינו צחטא אדם הראשון צעץ הדעת, שהחמיר ה' צעונשו, כי ציום אכלך ממנו מות תמות (צראשית צ-ז), שלא מצינו כן צשאר חטאים, שהקב"ה מאריך אף וגצה דיליה, ומעניש האדם רק אחר זמן רב צעולם הצא. ולמה יתה חטא זו משאר החטאים.

ובפשטות נראה, כי צני אדם שנולדו אחר אדם הראשון, יש להם מליצה על חטאיהם, שהם נולדו מאדם הראשון אחר החטא, וכמו שאמר דוד, הן צעון חוללתי וצחטא יחממני אחי (תהלים נא-ז), שהוא כצב צא לעולם מאדם

אמרת לא וראה איזהו אילן שעו
נאכל כפריו, ואין את מוצא אלא
אתרוג ע"כ. ואמרו (שם) בשעה שאכל
אדם הראשון מאותו האילן, טרדו
הקב"ה והולילו חוץ לגן עדן, והיה
מחזר על כל אילנות (ליקח מהם עליו
לכסות בשרו), ולא היו מקבלין אותו.
ומה היו אומרים לו, אמר רבי זרכיה
הא גגז דגגז דעתיה דצרייה, הדא
הוא דכתיב (תהלים לו-יב) אל תבואני
רגל גאווה, רגל שנתגאה על צורא,
ויד רשעים אל תנידני, לא תסב מיני
עלה ע"כ. וכתב צידי משה שם,
דאיתא בכתבי האר"י א"ל ת'בואני ר'גל
ג'אוה ר"ת אתר"ג ע"כ.

והגדה בהצריאה כתיב, ויאמר אלקיס
תדשא הארץ דשא וגו', עץ
פרי (בראשית א-יא), וצרש"י שיהא טעם
העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה
כן, אלא ותוצא הארץ וגו' ועץ עושה
פרי (א-יב), ולא העץ פרי (צ"ר ה-ט)
ע"כ. ואם כן בכל פירות שבועלם יש
פגם חטא, ששינו ציווי ה' להוליא עץ
פרי. וידועים דברי האוהב ישראל (ר"פ
בראשית) דיש אמתלא לחטא האדם,
והוא ששורשו גופו מן האדמה,
ששינתה רצון קונה בהצריאה, שה'
אמר שיהיה טעם העץ כטעם הפרי,
והיא לא עשתה כן, אלא ותוצא הארץ
וגו', עץ פרי, ולא העץ פרי, וכיון

לעשות הכתובים בתורה צריך שיעמוד
לעולם, לכך לא יכופר שום עון אם
לא שיהא לאותו מצוה מקיימים זולת
החוטא זה. לכך דוד המלך אף שעשה
מה שעשה, מכל מקום באתו השעה
היו כמה בני אדם בעולם שמהרו
מעון זה, נמצא היתה המצוה זאת
מקיימת בלתי דוד, אבל שאלו שעבר
על מצוה הנציח שאמר להחל עד בואו
אליו להעלות עולה (שמואל א יג-ג),
ולא עשה אותו, מצוה זו לא היה לו
מקיימים זולתו, שהרי לא נטוה זה
שום אדם זולתו, לכך לא נתן לו
כפרה כלל ונענש עכ"ל ק.

ובבזו כן מצוה זו, ומעץ הדעת טוב
ורע לא תאכל ממנו, לא היה
שייך לקיימה אלא אדם וחיה, שהיו
יחידים אז בעולם, ואם הם לא קיימו
מצוה זו, הרי נתבטלה מצוה זו כליל,
ואין לה שום מקיימים למצוה זו, לכן
היה העונש גדול ביותר, כמו בשאלו
המלך.

ויענינו יש לומר עוד, דהנה
מבואר במדרש רבה
(בראשית טו-י), בחטא עץ הדעת, מה
היה אותו האילן שאכל ממנו אדם
וחיה וכו', רבי אבא דעכו אמר
אתרוג היה, הדא הוא דכתיב (בראשית
ג-י) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל,

פרי, שתהא טעם ענו ופריו שזה, וזהו מדריגת הצדיק שעושה רצון קונו. — ולכן מצינו באחרונא שדר על אילנו משנה לשנה (סוכה לה.), והיינו שכל הפירות אינם יכולים להתקיים על האילן אלא צימי הקיץ, אבל בצוא ימות הגשמים והשלגים והרוחות לא יוכלו לעמוד עוד, ומתכוון ומתייבש ונופל על הארץ, לא כן האחרונא עומד על אילנו גם צימות החורף, והוא להורות כי מי ששומע לקונו יש לו שמירה מעולה מן השמים, וכל רוחות העולם לא יוכלו להזיקו ולהפילו, ועין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו.

והנה נטוינו, ולקחתם לכם ציום הראשון פרי עץ הדר (ויקרא כג-מ), ואיתא צמדרש לכפר על מעשה ראשון, היינו על חטא הראשון שחטאה הארץ, שכולם שינו ציווי ה', חוץ מהאחרונא. וגם על חטא הראשון של אדם הראשון, שבאחרונא זו חטא בעץ הדעת. ובמנוה זו יש תיקון לחטא העץ הדעת, וכמו שכתב צרבינו צחיי (ויקרא כג-כו, כג-מ). ועיין צפנים יפות (פ' אמור) שכתב רמז על כל הארבעה מינים, שיש בהם תיקון חטא עץ הדעת ע"ש). והנה צשפת אמת (תרי"ג ד"ה ימי) כתב, דהסוכה הוא מעין צחינת הגן עדן, ועיקר הצריאה היה להיות דירת האדם שם, ושם היה

שממנה נולד האדם, על כן האדם חוטא. וכתב דזהו שאמר הכתוב (ויקרא כו-מז) וזכרתי את צריתי יעקב וגו' והארץ אזכור, דצשלמא זכירת האצות ניחא דצוכתס יגן עלינו, אבל מה אהני לן זכירת הארץ. ולפי מה שנתבאר הכוונה, דאזכור את הארץ אשר חטאה, וממנה נלקח האדם, והארץ גרמה שקלקל האדם לילך אחר חומרו הרע ע"ש.

והנה האחרונא לא שינתה ציווי ה', וקיימה דברי ה' צלי שום התחכמות, והאחרונא טעם ענו ופריו שזה. ומעתה אם העץ הדעת היתה פרי מין אחר, היה מקום מליצה לאדם הראשון, שעצירה גוררת עצירה (אצות ד-ז), וכיון שיש פגם חטא צהפרי, על כן גם הוא נגרר אחריה לחטוא, אבל צהיות שהיתה פרי אחרונא, שלא פגמה צהצריאה, על כן העונש היה גדול יותר, וישלחהו ה' אלקים מגן עדן לעבוד את האדמה וגו', ויגרש את האדם וגו' (שם ג-כג).

ומבואר צמדרש (ויק' ל-יב) דהאחרונא יש צו טעם ורית, שמורה על הצדיקים שיש בהם תורה ומעשים טובים ע"ש. והיינו כי האחרונא הוא הצדיק מתולדתו, שכל הפירות שינו ציווי ה', זולת האחרונא עשתה עץ

הקדוש מוהר"ג מרימוז ז"ל שאמר בפירוש הכתוב (במדבר יג-כג) ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד, ר"ל שרצו לתקן חטא אדם הראשון שיהיה הזמורה והאשכול אחד, שיהיה טעם עזו ופריו שוה. וכשרוצה האדם לתקן חיזה דבר צריך לשמור עצמו מאיזה פניה והתנשאות ח"ו כנודע. ולכן אמר הכתוב, 'וישאוהו' ר"ל שיהיה להם התנשאות, 'צמוט' ר"ל על ידי זה נתמוטטו, 'צננים' ר"ל ונעשו עוד הפעם שנים, שלא יהיו טעם עזו ופריו שוה עכ"ל.

והנה הסוכה מורה על הכנעה, שנכנס כליל תחת כנפי השכינה, וחוסה תחת אל ה', ומכיר חלישותו, אשר רק הוא הנותן לך כח לעשות חיל. ולכן חג הסוכות מכון נגד יעקב (טור א"ח סימן תכט), כי שמו מורה על עקב ושפלות, שזהו צחי' הכניסה לסוכה. וכאשר אנו נוטלים הד' מינים לתקן החטא, הרי צריכין שמירה מהתנשאות, על כן אנו נוטלים אותה בתוך הסוכה, המורה על הכנעה וענוה, שלא יהיה כמו אלל המרגלים, וישאוהו צמוט צננים וכנ"ל.

ובאמת סיבת חטא אדם הראשון מצוואת צמח, שאמר הנחש אל האשה, כי יודע אלקים כי ציוס

השמחה כמו שאומרים כשמתן יצרך בגן עדן מקדם וכו', ויש זמנים שמתנוצץ קצת הארה מצחי' הגן עדן, והשי"ת הכניסנו לדירה זו שחל עליה שם שמים (סוכה ט.), והשמחה צמעונו, לכן דירה זו מציאה השמחה ע"כ. ולפי מה שנתבאר, הרי על ידי חטא עץ הדעת נתגרש אדם מגן עדן, ובחג הסוכות שאנו לוקחים הד' מינים לתיקון החטא, ראויים אנחנו לחזור לדור צסוכה שהוא צחינת גן עדן.

והנה צאובה ישראל (פ' צראשית ד"ה ויאמר) כתב לצאר הכתוב, וכי תצואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל (ויקרא יט-כג), ולכאורה האי 'כל' אינו מובן. וכתב דה' נזה עלינו שכאשר נזכה לצוא לארץ ישראל, מחייבים אנחנו לתקן פגם האדמה, ולכן ונטעתם כל עץ מאכל, היינו שכל העץ יהא ראוי למאכל ולא הפרי לצד, אלא יהא טעם עזו ופריו שוה ע"ש. הרי כי לתיקון זה צריכין אנו לסייע קדושת ארץ ישראל. וידוע כי הסוכה יש בה קדושת ארץ ישראל (עיין שמן ראש לסוכות ט:), ולכן כאשר נכנסים לחג הסוכות, אנו לוקחים האתרוג, לעורר התיקון שיהיו פירות הארץ טעם עזו ופריו שוה.

ובספר אמרי יוסף (לסוכות עט.) כתב, שמעתי צסם הרה"צ

להחזירם בתשובה (רש"י בראשית ו-ד).
ולרמו על החסידים ואנשי מעשה,
ניאון של משה, שאמרו אשרי ילדותנו
שלא ציישה זקנתנו. ולרמו גם על
הבעלי תשובה שאמרו אשרי זקנתנו
שכיפרה ילדותנו (סוכה ג.).

ויש לומר עוד, דידוע דהיזר הרע
הם דוכרא ונוקבא, ונקראים
צסם סמא"ל לילי"ת, וכמו שכתב באור
החיים הק' (פ' ויחי מט-יא). ושניהם
ציחד עולה מספרם כמנין תור"ה.
והוא לרמו על מאמרם (קידושין ל).
בראתי יצר הרע' בראתי לו 'תורה'
תבלין. ועל ידי השמחה של מנזה
ציטלו כח היצר, עד שנעשו בעלי
תשובה לומר אשרי זקנתנו שכיפרה על
ילדותנו. וזהו שצתורה חשיבות של
משקה הוא רביעית בכל הלכותיה, על
כן לקחו להדליק מאה ועשרים לוג
שמן, שיש בהם ת"פ רביעיות, שעולה
כמספר לילי"ת, כדי להחליש את כחו.
והעלוהו צסל"ם אל המנורה, שהוא
עולה כמספר סמא"ל, ואור הקדושה
של הדלקה זו השפיע על כל צית
וצית שבישראל, עד שלא הייתה חצר
צירושלים שלא הייתה מאירה מאור
צית השואבה.

אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם, והייתם
כאלהים יודעי טוב ורע, ותרא האשה
כי טוב העץ למאכל (בראשית ג-ה),
וצרש"י ראתה דצרו של נחש והנאו
לה והאמינתו, כי טוב העץ למאכל
להיות כאלהים (צ"ר יע-ד) ע"כ. הרי
שההתנשאות להיות כאלהים גרמה
החטא, על כן לתיקונו נכנסים אנו אל
הסוכה, המורה ציטול והכנעה ליוצרו,
וזהו תיקון החטא.

*

במשנה (סוכה גא.) צמוצי יום טוב
הראשון של חג יורדין
לעזרת נשים וכו', ומנורות של זהב
היו שם, וארבעה ספלים של זהב
בראשיהם, וארבע סולמות על כל
מנורה ומנורה, וארבעה ילדים מפרחי
כהונה וצדיהם כדי שמן של מאה
ועשרים לוג, והם מטיילים לכל ספל
וספל ע"כ. וצודאי טובא גנוז בגוייה
צמה שנטלו סכום של מאה ועשרים
לוג דייקא. ועיין צחוס' יום טוב
שהוא כנגד שנותיו של משה, וכמו
שנאמר (דברים לד-ו) ומשה צן מאה
ועשרים שנה צמותו. וכנגד מאה
ועשרים שנה שעסק נח צבנין התיבה

בסעודה שלישית (אי דחוהמ"ם) תשעי"א לפ"ק

שכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה, זו זומן שהם גזרו גזירות עצומות על ישראל כל ימיהם, עד שחרצו את מקדש ה'. והלא מנינו בהארבעה שנכנסו לפרדס (תגינה יד:) שאמר להם רבי עקיבא, כשתכנסו אל אבני שיש טהור [מזהיק כמים כלולים], יהוהו שלא תאמרו מים מים [יש כאן, איך נלך], משום דכתיב (תהלים קא-יז) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני ע"ש. הרי דאפילו שקר בטעות אי אפשר להתקיים למעלה, וכל שכן שקר גמור, שכולן לא עשינו אלא בשביל ישראל. וגם להבין מה שאומר להם ה' 'שׁוטים' שבעולם, הוי ליה למימר 'שקריים' שבעולם. וגם להבין סיוס דברי ה', מי זהם יגיד 'זאת', ואין זאת אלא תורה, ולמה לא אמר להדיא מי זהם יגיד 'תורה'.

וּבְרֵאשִׁית דהנה חז"ל (ב"ר א-א) דרשו, בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ (א-א), בשביל התורה שנקראת ראשית וכו', ובשביל ישראל שנקראו ראשית ע"ש. ולכאורה יש להבין הלא ברא ה' שבעים אומות, רבצי רבבות גוים, ואתם רק המעט מכל העמים, ולאזהו לורך נבראו כל אלה, הלא די שיבראו רק עם ישראל.

בגמרא (עבודה זרה ב.) דרש רבי חנינא בר פפא, ואיתימא רבי שמלאי, לעמיד לבוא מציא הקב"ה לספר תורה ומניחו בחיקו, ואומר כל מי שעסק בה יבוא ויטול שכרו, מיד מתקבלים וצאים עובדי כוכבים וכו', נכנסת לפניו מלכות רומי תחלה וכו', ואומר להם הקב"ה צמאי עסקתם, אומרים לפניו רבוננו של עולם הרבה שווקים תקנינו, הרבה מרחלאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה [שיהא להם פנאי, שמואלין להשתכר בשוק ומואלין מזונותיהן ורכיהן צלי טורת, ומתעדנין במרחלאות]. אמר להם הקדוש ברוך הוא, שׁוטים שבעולם כל מה שעשיתם ללורך עצמכם עשיתם, תקנתם שווקים להושיב בהן זונות, מרחלאות לעדן בהן עצמכם, כסף וזהב שלי הוא שנאמר (תגי ב-ח) לי הכסף ולי הזהב נאם ה'. כלום יש בכס מגיד זאת, שנאמר (ישעיה מג-ט) מי זהם יגיד זאת, ואין זאת אלא תורה, שנאמר (דברים ד-מד) וזאת התורה אשר שם משה, מיד יוצאין בפחי נפש וכו' ע"ש.

והיא פליאה עצומה, איך יאמרו שקר גלוי לפני יודע תעלומות,

תקינינו, הרצה מרחלאות עשינו, הרצה כסף וזהב הרצינו, וכולן לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה, התכלית של כל זריאתנו ופעולתנו היתה רק עבור ישראל, והרצה תורה נתרצה צוה על ידינו, ומגיע לנו שכר עבור זה.

אמונה הקצ"ה ידחה טענתם, כי רחמנא לצא בעי, עיקר חשיבות המצוה הוא רק כאשר מכיין לעשותו לשם שמים, אבל עבודה שלא לשם שמים לא מגיע למעלה. והגם שהאומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או בשביל שאזכה לחיי העולם הבא, הרי זה נדיק גמור, כבר אמרו חז"ל (בבא בתרא י'): כאן זישראל כאן בעובדי כוכבים. וברש"י זישראל דעתן לשמים זין יחיו או לא יחיו, ואין מהרהרין אחר מדת הדין, אבל עובד כוכבים אינו נותן אלא על מנת כן. ולכן חסד לאומיים חטאת (משלי יד-לד), כל נדקה וחסד שהעובדי כוכבים עושים, חטאת הוא להם, שאין עושין אלא להתגדל בו (שם). הרי לנו דאם אינו מכיין לשמים, גם כאשר עשה מצוה, לא נחשב להם אלא לחטאת.

ולבן לא ישיב להם ה', שקרניים שבעולם, שאין הם שקרניים אלא אומרים האמת, שתכלית כל מה

אמנם הענין הוא, כי באמת תכלית הזריאה הם רק בני ישראל, אך כדי שלא ינטרכו לצטל זמנם זישוב העולם, הן למאכלם והן למלבושם והן לביתם, על כן זרא ה' האומות שהם פועלים ומייצרים כל מה שבני ישראל זריכין לזורכי גופם, כדי שיוכלו לעבוד את ה' בזמנחת הנפש. וכל זית אומנות שהאומות מייצרים, הוא רק כדי שזמה יסתבב איזה חפץ גם לישראל שומר תורה ומצוה. וכידוע העובדא המוצא ברמב"ם מאותו חסיד שנכנס בזמן הגשמים תחת גג של פלטיין אחד, וזיולאו משם נחרב, כי כל תכלית בנינו מן השמים היה רק לזורך אותו חסיד על שעה אחת.

ולעתיד לזוא יכירו כל האומות האמת, שהם לא נבראו לזורך ענמם, לאכול ולשתות ולהתענג, אלא תכלית זריאתם היתה לזורך ישראל לקייע להם שיוכלו ללמוד תורה בהרחבת הדעת, שהם יתעסקו זישוב העולם לזורך ישראל, ובאמת הם קייעו לתורתן של ישראל. ולכן יזואו לעתיד זטענה, דכמו שיששכר וזבולון חולקים זשכר המורה, עבור שזבולון קייע לתורתו של יששכר, כך הם גם כן קייעו לתורתן של ישראל, ומגיע להם שכר. ולכן יזוא מלכות רומי ואומרת, רזונו של עולם הרצה שווקים

תורה, ואכל שבת רק שבת, וכן בכל שאר המצוות, אבל אם כוונתו למען מחשבות אחרות, גאווה כבוד וכדומה, אם כן אין זאת התורה, ואין זאת המצוה שעושה, כי המצוה היא אחרת, ויקרא שמו כבוד גאווה ממון. ואף שאמרו חז"ל (פסחים נ:): לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אפילו שלא לשמה וכו', אבל להכניס זאת לבית קדשי קדשים, היה אהרן בוחר את המעולה ביותר, שיהיו ראויים להביא על ישראל זכות ומישור לפני כסאו ית"ש. ובזאת יבא אהרן אל הקודש, בכל המצוות כאלו שהיו בצחינת 'זאת'. וזהו פירוש הפיוט (לקלימות ערב יוהכ"פ) צמה אקדם ואכף וכו' ובידי אין מעש, ואם תאמר הלא גם פושעי ישראל מלאים מצוות ומכל שכן סתם בני ישראל זרע אברהם אוהבו, אבל דא עקא יען אשר על 'זאת' לבי יפחד, שאם ידקו לראות אם הם בצחינת 'זאת', ימצאו שכוונתם וחשבונם החליפו שם המצוה לשמות אחרות, עד שאין הם יותר 'זאת' מה שהיו שמותם כמו שכתבו בתורה עכד"ק בתוספת נופך.

וזדהו שמשיצ להם ה', מי צהם יגיד 'זאת', אם אתם רוצים שגר על התורה, יש לכם להביא מצוות כאלו שהם 'זאת', שנעשו רק לשם שמים בלי שום תערובות פסול, ורק בזאת

שאומות העולם עושים אינם אלא לצורך ישראל. אך ה' יאמר להם שוטים שבעולם, על זה אין שכר מן השמים, שכל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם, ולא היה צהם כוונה לשם סיוע לתורתן של ישראל, ולכן אינו מגיע לכם שום שכר, כי רחמנא לבא בעי.

והנה איתא במדרש רבה (ויקרא כא-ו) בזאת יבא אהרן אל הקודש (טו-א), כהן גדול צכניסתו לבית קדשי הקדשים, חזילות חזילות של מצוות יש צידו, בזכות התורה (דברים ד-מד) וזאת התורה, בזכות מילה (ישעיה נט-כא) זאת צריתי, בזכות שבת (שם נו-ג) אשרי אנוש יעשה זאת וכו' ע"ש. ולכאורה יש להבין וכי שאר תרי"ג מצוות התורה שלא נאמר צהם 'זאת', צשציל זה אינם ראויים להכניסם לבית קדשי קדשים.

ובתב דודי זכ"ל בהקדמת ספרו צית הלחמי על מועדים (אות יד), שמעתי מפה קדשו של מורי הגה"ק מאסאטמאר זי"ע (בהסעודה ערב יוהכ"פ חשט"ז לפ"ק) שאמר לבאר, כי כל המצוות צריכים להיות נעשים צכוונה שלימה צאמת וצדק, דהיינו צלי שום פניות וחשבונות אחרות חוץ ממחשבת המצוה, דהיינו שאכל התורה יהיה רק

כאן צעושין שלא לשמה, והיינו שהעושין שלא לשמה לא פרחית לעילא, ורק עד שמים חסדך, שנשאר הכל למטה. ויסופר על הרה"ק מרן הצעל שם טוב ז"ע שאמר פעם על ציית המדרש אחד, שהוא מלא תורה, וחשבו שאומר זה למעלייתם. ושבו ביאר דבריו, שכונתו שלומדים שלא לשמה, ונשאר הכל כאן בצית המדרש ולא עלתה למעלה, והצית המדרש הוא מלא תורה.

וזדו שאמר להם הלל, אם 'אני' כאן, שיש גם פניות של 'אני', נורכי עצמם, אז הכל כאן, ישאר הכל כאן למטה, ובלא דחילו ורחימו לא פרחית לעילא, ורק עד שמים חסדך, אבל אם אין 'אני' כאן, אלא מכוונים לשמים, אז מי כאן, לא ישאר כאן מאומה, אלא הכל יתעלה, ומעל שמים חסדך.

וביעתה נחזור לבאר המשך מאמרם שם, שיאמרו אומות העולם לעתיד, רצונו של עולם תננה לנו מראש ונעשנה, אמר להן הקדוש ברוך הוא שוטים שבעולם, מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת. אלא אף על פי כן מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה וכו'. מיד כל אחד

יכול לצוא אל הקודש, אבל אחס כל מה שעשיתם היתה רק לצורך עצמכם, גם תערוצות של כוונה לשם שמים לא היתה זהם, ואינו מגיע לכם שכר, ומיד יוצאין בפחי נפש.

ובענין זה נראה לבאר מה שאמרו חז"ל (סוכה ג.) אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמת שמחת ציית השואבה היה אומר, אם אני כאן הכל כאן, ואם אין אני כאן מי כאן ע"כ. ובדאי שהלל שהיה לדוגמא צענותותו, לעולם יהא אדם ענותן כהלל (שבת ל:), יאמר כן על עצמו. וברש"י פירש, שהיה דורש לרבים שלא יחטאו, ואומר בשמו של הקב"ה, אם אני כאן הכל כאן, כל זמן שאני חפץ בציית הזה ושכינתי שרויה בו, יהא כבודו קיים, ויבואו הכל כאן, ואם תחטאו ואסלק שכינתי, מי יבא כאן ע"כ.

ויש לומר עוד, שהלל עורר אותם לעבוד את ה' בכוונה טהורה לשם שמים, כי מצוה בלא דחילו ורחימו לא פרחית לעילא, ואם לא יעשוהו לשם שמים, ישאר המצוה כאן למטה ולא יתעלה. וכמו שדרשו חז"ל (פסחים י:): כתוב אחד אומר כי גדול עד שמים חסדך (תהלים נ-יא), וכתוב אחד אומר כי גדול מעל שמים חסדך (שם קח-ה). ומשני כאן צעושין לשמה

ופעם אחת חילק צערב סוכות ח"י מאות ר"כ. וכתב בספר קדושת ליון (פ' אמור) שפעם פגש נכדו הנ"ל עם הגאון רבי מאיר אריק ז"ל האדז"ק טארנא, ושאל אותו הגאון על התנהגותו של צעל דברי חיים צענין הזה, כי מה ענין לדקה אלל סוכה. וענה לו שמנין הטפחים של הכשר סוכה עולה כמנין לדקה, דהסוכה היא ז' על ז' טפחים, היינו מ"ט טפחים מרובעים, זהו שיעור הסכך, והדפנות אשר נכרכים להכשר סוכה הם שמים כהלכתן והשלישית טפח אשר הן בגובה עשרה טפחים, הרי לכל דופן שצעים טפחים, דעשר פעמים ז' טפחים הוא שצעים, והדופן השלישי שהוא רק טפח בגובה עשרה הרי עשרה טפחים, וצידד הם ק"ג טפחים, וצדירוף שיעור הסכך של מ"ט טפחים מרובעים סך הכל קצ"ט טפחים, שעולה כמנין לדק"ה, הרי שזהכשר הסוכה בדפנותיה ובסככיה במדומיה ובטפחיה, מרומנו ענין הדקה, וחושבנא דדין כחושבנא דדין, והוטב צעינו וקלסא ע"כ.

וי"ש להוסיף עלה, דאם מנרפין גס קרקע הסוכה, שהוא חלק מהסוכה, שהיו מוקפין צענני הכבוד גם מלמטה, אס כן יש עוד פעם ז' על ז' שהוא מ"ט טפחים, ועולה צידד

ואחד נוטל והולך ועושה סוכה צראש גג, והקדוש צרוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז, וכל אחד ואחד מצעט בסוכתו ויוצא, שנאמר (מהלים ג-ג) ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו. מקדיר, והא אמרת אין הקדוש צרוך הוא צא צטרוניא עם צריותיו. משום דישראל נמי זימני דמשכא להו תקופת תמוז עד חגא והוי להו צערא. והאמר רבא מצטער פטור מן הסוכה, נהי דפטור צעוטי מי מצעטי. מיד הקדוש צרוך הוא יושב ומשחק עליהם שנאמר (שם ג-ד) יושב צשמים ישחק ע"כ.

ובבר הקשו המפרשים, הלא כמה מנות קלות יש בתורה, ולמה ינסה אותם צמנות סוכה דייקא. ועוד יש להצין שינסה ה' אותם צמנות שהם פטורים צמצטער, וכל התלויה עליהם הוא רק על מה שמצעט צסוכתו, הלא יוכל לנסות אותם צמנות דגס מצטער חייב, וישראל עושים צצער, והם לא יקיימו מנותה כלל מחמת הצער.

וצראה דאיתא צספה"ק (הוצא צשערי משוזה א"ח סימן מרכה) דנכון להרצות בצדקה צערב סוכות. וידוע מהגה"ק מצאנו ז"ע שצערב סוכות פור נתן לציונים צהפלגה יחירה,

על גוזליו ירחף, שיושצין צללא דמהימנותא, כגנים צלל כנפיה של האם. וכיון שסוכה מרמזת שאנו בניי של מקום, הרי סוכה זו מחייבת אותנו לעשות נדקה וחסד, ולרחס ולחונן על הצרות, ולכן דפנותיה וסככה עולה כמנין נדק"ה, ועס קרקעוטיה עולה כמנין רח"ס. — ונראה צזה גם כן מה שאומרים בפייט, שמנות סוכה שקולה כנגד כל המנות, והרי מנות עשין של תורה הוא מספר רמ"ח (מכות כג:), על כן יש צה רמ"ח טפחים.

ולעובות זה, מנות סוכה מעורר רחמים ונדקה על כנסת ישראל, שהרי הרחמים היותר מרובים נטבע בצבות על צניהם, וכמו שנאמר (מהלים קג-יג) כרחס אז על בניי רחס ה' על יראיו. ומצינו במחלתת שמותר להרוג את הגנב, כי הצא להורגך השכס להורגו, הצל כאשר אז צא במחלתת על בנו, חסור להורגו (סנהדרין עב:), כי אין שום אל ספק שהאז לא יהרוג בנו מצד רחמנותו עליו. ומעתה חס ה' מרחף עלינו בצוכתו כרחס אז על בניי, הרי זה בעצמו מעורר שיעשה עמנו נדקה וחסד, וירחס עלינו.

ושמעתי צסס הרה"ק צעל דעת שלום משאך זל"ל שאמר

צמנין טפחיה כמנין רח"ס. והיינו להמדצק צדרכי ה', מה הוא רחוס וחונן חף חמה יהא רחוס וחונן (שבת קלג:), לרחס ולחונן עניי.

והענין צזה, הוא, דחיתא צגמרא (צצא צמרא י.) שאל טורנוסורופוס הרשע את רבי עקיבא, חס חלקיכס חוהצ עניי חוה, מפני מה חינו מפרנסן. אמר לו כדי שניצל חנו צהן מדינה של גיהנמ. אמר ליה חדצרה זו שמחייבתן לגיהנמ, חמשול לך משל למה הדצר דומה, למלך צשר ודס שכעס על עצדו וחצשו צצית חחסורי, וזיה עליו שלא להחכילו ושלח להשקותו, והלך חדס חחד והחכילו והשקהו, כששמע חמלך לח כועס עליו, וחחס קרוין עצדים שנאמר (ויקרא כה-נה) כי לי בני ישראל עצדים. אמר לו רבי עקיבא, חמשול לך משל למה הדצר דומה, למלך צשר ודס שכעס על צנו וחצשו צצית חחסורי, וזיה עליו שלא להחכילו ושלח להשקותו, והלך חדס חחד והחכילו והשקהו, כששמע חמלך לח דורון משגר לו, וחנן קרוין בניי דכתיב (דברים יד-ח) בניי חחס לה' חלקיכס ע"כ. הרי דחויב מנות נדקה הוא צעצור שאנו בניי למקום.

וידוע מוזה"ק (ח"ג רנה:) דזיה ענין מנות סוכה, כנשר יעיר קנו

שני חלקים גדולים, ושוב זה פיסת היד שהוא טפח. והמחצק את חצירו צידו הוא מקיפו בשמים כהלכתן ושלישית טפח. וכאשר אנו נכנסים להסוכה, הקב"ה מחצק אותנו צידו מגודל אהבתו אלינו. ואם כי גם כל השנה יש זמנים שאנו מבקרים את אבינו שבשמים, אבל בחג הסוכות אנו באים לדור אלנו, כדרך הבן שבא לקבוע דירתו אלל אביו, שאוכל ושותה וישן ומטייל שם.

וביעתה ישראל הנכנס לסוכה, שהוא נכנס תחת אל האם הפורסת גדפיה על צנייה, שפיר מטעור פטור, כי האם מוותרת על כניסת הבן כאשר מטעור, לא כן אומות העולם שהמה רק עצדים למקום, והם נכנסים תחת אל האדון, אין להם פטור במטעור. אמנם לא יחייב ה' אותם יותר מישראל, ואינו זה בטרוניא על צריותיו, מכל מקום כאשר יוצאין וצועטין בסוכה, הרי מראים הם לכל שאין הם צנים, כי ישראל אין צועטין, וכן הצריך לעוזב את בית אמו, יטעור בצלחתו ולא יצעטו.

והאומות העולם מבקשים תננה לנו מראש, ורוצים בקבלת התורה. אבל באמת מנינו שהמלאכים

שצכל התורה כולה מטעור חייב, ואדרבה לפום זערא אגרא, ובסוכה מטעור פטור מן הסוכה. שזהו צעזיל שהאם לא תוכל לראות ולהסתכל בצער צנייה, ומוותרת על צואם של צנייה אליה אם יטעורו צוה. ולכן צמנות סוכה, אשר שם צולט הענין של כנשר יעיר קנו על גזוליו ירחף, פטרה התורה את המטעור ע"כ.

וגראה דמטעם זה יש גם כן הרצה קולות צחיוצ מנות סוכה, יותר מבשאר מנות, שהתורה חייבה בסוכה של ג' או ד' דפנות, ואתאי הלכתא למשה מסיני וגרעתה חדא (סוכה ו:), ואמרינן דופן עקומה ולבוד וכו' (שם). והיינו גם כן, כי האם גם כאשר מבקשת דבר מצנה, היא מוותרת שיוכל לעשות אותה צהאופן שקל עליו ציותר לעשות, ולא כגזירת מלך שצריכה להעשות צשלימותה.

והנה הסוכה היא צלא דמהימנותא, שאנו יושצים צלל אבינו שבשמים, והוא זמן אהבה וחיבוק, ועל זה נאמר (שיר 3-1) שמאלו תחת לראשי וימינו תחצקני, שהקב"ה מחצק אותנו ציד ימינו. וזהו צורת הסוכה, שמים כהלכתן ושלישית טפח (סוכה ו:), כי היד יש לו שלשה חלקים, ומהם

ז"מ קח:). וכאשר נתן להם ה' מנחת סוכה, והם צועטים כאשר מנטערים ויוצאים, הרי גילו צוה דעתם שאין הם צנים למקום, כי צן אינו צועט, ואם כן טענת המלאכים נכונה, שאי אפשר ליתנה לאומות העולם, כי יש להם טענת צר מיצרא.

אמרו (מהל"ס ח-ג) תנה הודך על השמים (שבת פח:), ולא הסכימו שינתן התורה לישראל. ומבואר במפרשים שטענו טענת צר מיצרא, שהתורה צשמים והם שכנים וקרובים אליה. ותירצו לישראל הם צנים למקום, וצן ליכא דינא דצר מיצרא (שיטה מקובצת

ל"ה ה' דחוה"מ תשע"א לפ"ק

הבא ציו"ד ע"כ. אמנם צוה"ק (ח"א ב:; ז"ח רות קו:) מבואר דהעולם הזה נצרא צב"ת ע"כ. וזה נרמז בהתחלת התורה, צ'ראשית צרא אלקים וגו' (א-א), שצאות צ' התחיל ה' צריאת שמים וארץ. וכן נראה גם כן מלשון המדרש (צ"ר א-י) למה נצרא העולם צב, מפני שהוא לשון צרכה ע"כ.

ובתב צספר צרית שלום דאלו ואלו דצרי אלקים חיים, דמבואר צרש"י (צראשית א-א) צראשית צרא אלקים, ולא נאמר צרא ה', שצתחלה עלה במחשבה לצראותו צמדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב (צראשית ז-ד) ציום עשות ה' אלקים שמים וארץ (צ"ר יז-טו) ע"כ. ומעתה הא דכתיב צוה"ק

ויעקב נסע סכותה ויצן לו צית ולמקנהו עשה סכות (צראשית לג-י). צטור (א"ח סימן ת"ז) כתב, דהשלש רגלים הם כנגד השלשה אצות, וסכות נגד יעקב דכתיב ציה ולמקנהו עשה סכות ע"כ. ויש להצין הלא עבור עצמו נאמר ויצן לו צית ולא סוכה.

וצראה דאיתא צגמרא (מנחות כט.). מאי דכתיב (ישעיה כו-ד) כי צי-ה ה' צור עולמים, מאי שנא דכתיב צי-ה ולא כתיב י-ה, כדרש רבי יהודה צר אלעאי אלו שני עולמים שצרא הקצ"ה אחד צה"א ואחד ציו"ד וכו'. וכשהוא אומר (צראשית ז-ד) אלה תולדות השמים והארץ צהצראם, אל תקרי צהצראם אלא צה"א צראם, הוי אומר העולם הזה נצרא צה"א ועולם

יולא, והגם שיוכל לחזור בתשובה, כי תשובה קדמה לעולם (פסחים נד.), אבל אין עושין לו פתח יתירה. אבל אחר ששיתף לביראתה מדת הרחמים, ניתן להאדם עוד פתח שיוכל לחזור בתשובה, ונצרא העולם צאות ה', שיש לו פתח יתירה. — ומעתה שפיר מיושב מאי שנא דכתיב צי-ה ה' נור עולמים, ולא כתיב י-ה, כי ה' יצר עולמו בג' אותיות אלו, מתחלה צאות צ', ושוב צאות ה', ועולם הבא צאות יו"ד. — ולכן נאמר גם כן אלה תולדות השמים והארץ צ"ה צראם, צאות צ' ה' צראם.

והגה אמרו חז"ל (סס) שצשעה שעלה משה למרום וכו', אמר לו, אדם אחד יש שעמיד להיות צסוף, כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעמיד לדרוש על כל קוץ וקוץ חילי תילים של הלכות. אמר לפניו רבנו של עולם הראהו לי וכו'. אמר לפניו רבש"ע הראיתי תורתו הראני שכרו. אמר לו חזור לאחורייך, חזר לאחוריו וראה ששוקלין את צשרו צמקולין. אמר לפניו רבש"ע זו תורה זו שכרה, אמר לו שמוק כך עלה צמחצבה לפני ע"כ. וכתב צתורת חיים (צבא קמא נא.), על הא דאמרו חז"ל (סס) שהקצ"ה מדקדק עם חסידיו אפילו כחוט השערה, דהענין הוא, כי צהיות

דנצרא צב', היינו קודם ששיתף הקצ"ה רחמים לדין, אבל אחר ששיתף הקצ"ה מדת הרחמים למדת הדין, אז צראו צה' ע"כ. (הוצא צחקל יחמק פ' צראשית).

וגראה לצאר, דהנה צגמרא (מנחות סס) אמרו, מפני מה נצרא העולם הזה צה"א, מפני שדומה לאכסדרה [שפתוח מתחתיו], שכל הרונה לצאת [ממנו לתרבות רעה] יולא. ומאי טעמא תליא כרעיה, דאי הדר בתשובה מעיילי ליה [צפתח העליון צין רגל צצתוכו לגגו]. וליעייל צהך [פתח התחתון דנפיק ציה], לא מסתייעא מילתא [דהצא ליטהר צעי סיוע מפני יצר הרע, הלכך עצדי ליה סיוע פתח יתירה], כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (משלי ג-לד) חס ללצים הוא יליץ [כלומר פותח לו להיות לץ], ולענוים יתן חן, צא לטהר מסייעין אותו [אלמא צעי סיוע] ע"כ.

וייש לומר דהוספת פתח זו הוא מנל מדת הרחמים, שחם ה' על האדם לעשות לו פתח יתירה שיוכל להתקרב אל ה'. ולכן מתחלה כאשר רצה לצרוא ה' את העולם צמדת הדין, צרא אותה צאות צ', שיש לה דופן פתוחה, שכל הרונה לצאת

דמניין נצרא העולם שנאמר (מהלים כ-ג) מניין מכלל יופי אלקים הופיע, ובהיות שהתחלת צריאת העולם היה צמדת הדין, רק הגמר היה צרחמים. וזודאי דמחשבות לבו קיים תמיד במקום התחלת הצריאה, רק אחר כך להתפשטות העולם גמרו צסס הו"ה, נמצא דמקום התחלת הצריאה קיים על פי המחשבה, והיינו צמדת הדין. וזהו 'מניין מכלל יופי', שמניין ממנו הוכלל העולם, על כן 'אלקים' שהוא מדת הדין 'הופיע'. וזהו (צראשית כח-י) מה נורא המקום הזה, אין זה כי אס צית 'אלקים', מדת הדין, הואיל 'זה שער השמים', היינו התחלת צריאתן, כי התחלה לכל דבר יקרא פתח ושער ע"כ.

ולפי זה מקום המקדש נצרא צאות צ', שמתחלה עלה לצראותו צמדת הדין. ולכן דייק יעקב ואמר אין זה כי אס 'צית אלקים', על מקום זה שורה מדת הדין, כי מקום זה נצרא צאות צי"ת, והוא צית אלקים. — ועל כן קורין אותו גס צסס צית המקדש, להורות על גדל הזהירות שצריכין לזהר צמקום זה, עבור שנצרא צאות צי"ת, וההנהגה שס היא צמדת הדין.

ובזה יוצן מה שעון טומאת מקדש שקול הרצה יותר מכל עצירות,

צצראשית המחשבה עלה לצראו העולם צמדת הדין, ולדיקים עלו צתחלת המחשבה צשעת הצריאה, לכן הקצ"ה מתנהג עמהס צמדת הדין. וזהו כך עלה צמחשבה לפני, שהס נידונין צראשית המחשבה צמדת הדין.

והנה הסוכה נורתה כאות ה', שחיס כהלכתו ושלשית אפילו טפח (סוכה ו:), להורות על העולם הזה שהוא רק דירת ארעי, ויימנו כלל עובר. ואחר ימי הדין אנו יושבים צסוכה, להורות כי שיתף ה' מדת הרחמים והקדימה למדת הדין, ואז נצרא העולם צאות ה', וכן יחוס ה' על עמו להתנהג עמהס צמדת הרחמים. ויעקב נסע סוכת'ה, לעשות סוכה צצורת ה'. אמנס הצדיקים עצמס הם עלו צמחשבה תחלה, והס נצראו כמו צתחלת הצריאה צאות צי"ת, ולכן לעצמו יוצן לו צי"ת, ורק למקנהו שלא יוכלו לעמוד צמדת הדין, עשה סוכות.

ובזה יש לצאר מה שאנו קורין את מקדש ה' צסס 'צית המקדש', ולא כמו שנאמר צתורה, ועשו לי 'מקדש' ושכנתי צתוכס (שמות כה-ח). והוא על פי מה שכתב צישמת משה (ריש פ' ויאל) צסס ספר כבוד חכמים על אגדת ירושלמי (מס' צרכות פ"ד אגדה כג), דאיתא צגמרא (יומא נד:)

זה צריך שמחת נאות יותר, על כן אמר, ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג-מ), ראשון לחשבון עונות (תנחומא כג), לפי חשבון העונות, ולקחתם לכם בגבולין רק ביום ראשון, ושמחתם לפני ה' אלתיכם בצית המקדש ז' ימים עכ"ד. (ועיין שמן ראש לסוכות עה.).

וזו מוסר השכל על עבודת האדם במקום קדוש, הן בצית המקדש, והן במקדש מעט אלו צחי כנסיות וצחי מדרשות, איך שהעבודה נריכה להיות בטוהרת המחשבה וטוהרת הגוף. ומכל שכן להכניס שם כלי הטכנולוגיא השונות, שהם מלאים טומאה וזוהמא, כי עון טומאת מקדש שקול מכל שאר עצירות שצטורה.

שביום הכיפורים כל העצירות נשא אותם שעיר המשתלח, וטומאת מקדש וקדשיו צריך פר לכהנים ושעיר לישראל צפנים ועוד אחד צחוק, וכל שעירי רגלים וראשי חדשים וז' כבשי עזרת. ואמרינן פ"ק דזבחים (ו:): ללמדך שראוי היה להציא על זה קרבן כל שעה ושעה אלא שחיסך הכתוב. וצדרשות חתם סופר (לסוכות יג:): כתב, דמהאי טעמא שמחיס צמקדש צלולב טפי מצבולין, דלכס יום אחד וצמקדש ז' ימים. לפי דאיתא צמדרא (ויק"ר ל-ג) דהלולב הוא אות נאות מלחמת הס"ס ביום הכיפורים, על כן שמחיס כנושאי דגל הניצות. והנה כל עיר שהיתה מסוכנת צמלחמה יותר, היא נריכה לעשות שמחת ניאות יותר ויותר. ואם כן לפי חשבון רוב עונות דשכיח צמקדש לפי קדושתו, לפי ערך

ליל שמיני עצרת תשע"א לפ"ק האהבה שיש צין ישראל לאציהם שבשמים, שנכנסים לישב צללא דמהימנותא. ואם קשה פרידתינו, ורואה להתעכב עמנו עוד יום אחד, הלא הדין נותן שימשיך לישב עמנו צהסוכה עוד יום, ולמה פונים אז מסוכה לציתם לישב, וחוזרים להצית ויואלים מהסוכה.

ביום השמיני עזרת תהיה לכם וגו' (צמדבר כט-לה). וצרש"י התעכבו לי מעט עוד, ולשון חצה הוא זה, כבנים הנפטרים מאציהם, והוא אומר להם, קשה עלי פרידתכם, עכבו עמי עוד יום אחד וכו' (סוכה נה:): ע"כ. ויש להצין הלא צמנות סוכה מצטטא גדול

כי לפעמים מרוב אהבה מנשקים זה את זה ואפילו לעין כל, ואין בזה שום בוסה. וזהו מי יתן כח לי, כלומר מי יתן אהבתך עלי כאהבת אח ואחות, וכאיזה אח, כח קטן אשר הוא יונק שדי אמי, ואז היא אהבה גלויה כל כך, שאפילו כשאמנאך בשוק אשקך וכו' ע"ש. וכן כתב צביאורי הגר"א שם.

ובמאור עינים (ליקוטים) כתב עוד, דאהבת אח ואחות אינה בטילה עולמית, צניגוד לאהבת איש ואשתו שיכולה להבטל כשנפרדים זה מזה. וזו היא בקשת כנסת ישראל, שאהבתה לה' תהיה תמידית, שתרגיש שכל חייתה שהיא יונקת היא מה', ואם ת"ו ההשפעה תופסק לרגע, אין לה חיים, והוא כיונק שדי אמו ע"ש.

והגה עצודת ימי הסוכה הם עצודת אהבה, לעורר אהבת כנסת ישראל עם דודה, ואהבה זו היא אהבה מוסתרת צדופני הסוכה. הרגשה מיוחדת של אהבה בכל אחד מישראל בינו לבין קונו. אבל בשמיני עצרת מתרבה השמחה והאהבה ביתר שאת ויתר עו, באהבת אח ואחות, אהבה שאינה בטילה עולמית, אהבה גלויה גם ציונא חוץ לדופני הסוכה. ועל זה אומרים, מי יתן כח לי, שכנסת

וגראה דהנה שלמה המלך אומר בשירו לה' (שיר ח-א), מי יתן כח לי יונק שדי אמי, אמנאך בשוק אשקך, גם לא יצו לי וגו', שמאלו תחת ראשי וימינו תחזקני. ופירש במגודת דוד, גם זה מדברי החשוקה, תשלח אמריה לומר אל החשוקה, הן אתאורה לנשק אותך בשוק בפומבי, אבל בוש אני פן אהיה לבז. ומי יתן אותך שתהיה למולי כח קטן שעדיין יונק שדי אמי, שאין בוסה לאחותו לנשקו בשוקים, כי אם כן היית למולי הייתי מנשק אותך כאשר מנאתיך בשוק, והייתי אם כן ממלא תאותי, וגם לא היה מי מבוזה אותי. והנמשל הוא לומר מי יתן ויסורו הסבות המונעות אותי מעבודה תמימה, כי אם כן היה, הייתי אז עוסקת בתורה ובמזנות בכל מקומות מהלכתי. שמאלו תחת לראשי, כאומרת הן ידעתי כי בזה ידבק צי דרך אהבה, וישים שמאלו תחת ראשי ותחזקני ימינו. והנמשל הוא לומר, הנה בזה משרה שכינתך צי דרך אהבה וחיבה יתירה ע"כ.

ובקדושת לוי (ריש פ' וישב) כתב, כי יש אהבה מסותרת ואהבה מגולה, אהבה מסותרת הוא אהבה צין איש לאשתו שהוא צהנע, ואהבה מגולה הוא אהבת אח ואחות,

ישראל אומרת לה', הלוואי שנוכל להרגיש זאת האהבה, באהבה גלויה כאח יונק שדי אחי, שבימי הילדות יש לכל אח אהבה עזה לאחיו. וגם אם אמנאך בחוץ, כאשר יוצאים ופונים מסוכה לביתם לישב בחוץ, לא תתבטל האהבה, ואדרבה עוד יתרצה לאהבת אח ואחות שאינה מתבטלת. — ואמר על חג הסוכות, אנהגך אביאך אל בית אחי, כי בסוכה השכינה חופפת על ישראל, כאם על בנים. אשקך מיין הרקת, שמנוה לשמוח בו ציין (פסחים קטו.).

ואמר שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני, ויש לומר כי מנינו צעת חורבן הבית, שאמר הכתוב (איכה 3-ג) השיב אחר ימינו מפני אויב. ובמדבר (פתיחתא איכ"ר ד) פירשו שאמר ה' שישבע שלא יזקק לבית מקדשו עד עת קץ, ויצואו האויבים ויחריצו אותו, ומיד נשבע הקב"ה בימינו והחזירה אחוריו, הה"ד השיב אחר ימינו מפני אויב ע"כ. ונראה עוד כי צעת חיצון של ישראל, הלא שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני, אבל צעת החורבן, השיב אחר ימינו מלחמך אותנו.

אמנם צוא חג הסוכות, או יש ימין מקרבת, שמכניס אותנו

למחיצתו תחת ללא דמהימנותא. וכבר דיברנו, כי ה"ד יש לו שלשה חלקים, ובסופו יש פיסת היד שהוא טפה. והמחבק את חצירו הוא מקיפו בשמים כהלכתו ושלישית טפה, וזהו הסוכה שבו ימינו תחבקני. ולכן קרוי החודש השביעי בשם תשרי, שהוא נוטריקון ש'מאלו ת'חת ר'אשו י'מינו ת'חבקני, והיינו כי צראש השנה, אז שמאלו תחת ראשי, ימי הדין שיש שמאל דוחה, אבל אחר ימי המחילה והסליחה יש ימין מקרבת, המחבקת אותנו מרוב אהבה. והנה אחר החיבוק, כשמתגברת האהבה באה אחריה נשיקה, וזהו ריבוי השמחה של שמיני עצרת, שאז באה זמן הנשיקה אחר החיבוק של שבעת ימי הסוכה, שבו מתבטא האהבה ביתר שאת, ואז יש ריבוי שמחה, כי אהבת הנשיקה גדולה יותר מאהבת החיבוק. ואז הוא הזמן של אשקך בחוץ, גם לא יצונו לי. זהו יום היחוד של כנסת ישראל עם דודה, יום נשק (תהלים קמ-ח), ושאל מה דבעי ואתנה לך.

הבתוב משבח את השמחה של מצוה, ושבתמי אני את השמחה, אשר אין טוב לאדם תחת השמש, כי אם לאכול ולשתות ולשמות. (ובמדבר רבה, כל אכילה ושתייה שנאמרה במגילה הזאת, בחורה ומעשים טובים הכתוב

בחיי, אדם צפרנסה אדם צבריאיות אדם
 בצער גידול צנים וכו' וכו'. אבל
 השמחה של מצוה הוא ילוננו בעמלו
 כל ימי חיי, הוא נוטל ממני
 הקישויים הללו, והוא ממשיך בזה
 שמחה על כל השנה להקל ממנו
 העמל. וכפי מה שיתעצם האדם צימים
 הללו של שמחה, ילון זאת אותו
 וירגיש זאת כל ימות השנה.

ובאמת מאורעות של אדם שונות,
 כי ישנם שימי חייהם בנחת
 ובהרצת הדעת, ואין חידוש כאלה
 הם שרויים בשמחה. אמנם ישנם צני
 אדם שרע ומר גורלם, זה צכה וזה
 צכה, ולהם ישתלם השמחה של מצוה
 בפירות ופרי פירות, לראות שמחה גם
 במשך השנה. — ולכן אמר 'ושבחת
 אני את השמחה', ואיזה שמחה אני
 משבת, 'אשר אין טוב לאדם תחת
 השמש', מאותו אדם שאין לו בחיי
 שום טוב, מועטים המה ימי הטוב
 והשלון בחיי, ולאדם כזה אין לו 'כי
 אדם לאכול ולשתות' (בחורה ומעשים
 טובים) 'ולשמות' (בשמחה של מצוה). כי
 השמחה זו 'ילוננו בעמלו צימי חיי
 אשר נתן לו האלקים תחת השמש'.
 וכמו שהבטיח הכתוב (דברים טו-ד)
 ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך וגו',
 והיית אך שמח, וברש"י אין זה לשון
 ציוו, אלא לשון הבטחה ע"כ.

מדבר). והוא ילוננו בעמלו ימי חיי אשר
 נתן לו האלקים תחת השמש (קהלת
 ח-טו). ואמרו חז"ל (שבת ל:) דקאי על
 שמחה של מצוה, ללמדך שאין שכינה
 שורה אלא מתוך דבר שמחה של מצוה
 ע"ש. ושמחה של מצוה מציאה את
 האדם לידי המדרגה הכי גדולה שיוכל
 האדם להשיג, והיינו רוח הקודש,
 שאמרו חז"ל (עבודה זרה כ:) שהוא
 צרום המעלות, אחר זריזות זהירות
 נקיות פרישות טהרה קדושה ענוה
 יראת חטא חסידות, וחסידות מציאה
 לידי רוח הקודש ע"ש. ובשמחת צית
 השואבה שהיו חסידים ואנשי מרקדין
 כל הלילה, קראוהו בשם צית השואבה,
 וכתבו התוס' (סוכה כ:) בשם הירושלמי
 (סוכה ה-א) שמשם שואבים רוח הקודש.
 ומייתי עובדא דיונה בן אמיתי שהיה
 מעולי רגלים, ובשמחת צית השואבה
 שרתה עליו שכינה ע"ש. וגם מי שלא
 מגיע למדרגה זו עד שיאה, מכל
 מקום בכל אדם לפי מה שמשמח עמנו
 בשמחה של מצוה, זוכה למדרגה של
 רוח קדושה השורה עליו לפי ריבוי
 שמחתו.

ואמר עליו הכתוב, למה אני משבח
 כל כך את השמחה של מצוה,
 והוא ילוננו בעמלו ימי חיי אשר נתן
 לו האלקים, כי האדם לעמל יולד, יש
 לכל אחד ואחד קישויים של עמל

אז פה להם וידברו, שפיהם תמיד מלא שירה כים לפני קונו, ומתענס בשמחה של מצוה, וזה מלוח אותו בכל ימי חייו בעמלו אשר נתן לו האלקים תחת השמש.

ובציינו שהנצי"א (ישעיה נד-יב) אומר, ושמתי כדכד (מין אבן טובה) שמשותף (מחיות החלומות שהשמש זורחת דרך צם), ושעריך לאצני אקדח וגו', וכל צניך למודי ה', ורצ שלום צניך. ונראה דקאי על יום טוב האחרון של חג, שבגלות יש לנו שני ימים יחד, והמה החלומות אשר דרך שם זורחת אור ההלכה והשפעה מן השמים לכנסת ישראל. וציוס יש צו כ"ד שעות, וצני ימים יש כדכ"ד, והמה 'שמשותף', שהחמה זורחת צהן, ו'שעריך', היינו השערים המצויינים בתורה, היא התורה הקדושה, מאירים אלל כל ישראל 'כאצני אקדח'. וישראל שמחים צו בשמחת התורה, אשר המוקיר רצון הויין ליה צנין תלמידי חכמים (שבת כג:), ומכל שכן המוקיר התורה עצמו, שמשמח עמה ורוקד לפנייה, שהיא מקוגלת לצנים צני תורה, ואז זוכין ש'כל צניך למודי ה', ורצ שלום צניך, כדרכי תלמידי חכמים שמרצים שלום בעולם.

ואין זה רק כסגולה שיהיה שמח לאחר זמן, עבור שכר המצוה של שמחה, מדה כנגד מדה, אלא היושב בסוכה שצעת ימים, באותה מחשבה טהורה של ימינו תחצקני, שיושב יחד בחצוק זה שצוע ימים עם אציו שבשמים, וממשיך האהבה זו בצלחתו ביתר שאת, אשקך בחוץ, הוא צא לידי השגה דכל מה דעביד רחמנא לטוב עביד, ומאב רחמן כזה לא תלא הרעות, וצודאי שה' עושה לו הטוב ביותר צמה שנוגע לנשמתו וגלגוליו הקודמים. ומי שסמוך לצו ובטוח צה', גם כי אלק צגיא ללמות לא אירע רע כי אתה עמדי.

ובבו שפירש הרה"ק רבי משה מקאצרין ז"ע הכתוב (תהלים קטו-ד) עלציהם כסף וזהב מעשה ידי אדם, פה להם ולא ידברו, כי מה שהאדם שורה בעצמות, זהו מחמת שחושב כי 'כסף וזהב' הם 'מעשה ידי אדם', שבכחו ופעולתו משיג זאת. ולכן 'פה להם ולא ידברו', הם יושבים צדד ועצוב, ואי אפשר להם לפתוח פיהם בשירה ובשמחה. אצל המחמין כי הכל מושגח מאתו, ואין אדם נוגע צמוכן לחצירו, ובכל צרתם לו צר, הוא עשיר השמח בחלקו, ומקבל כל דבר צאהבה,

נתנדב ע"י ידידנו
מוה"ר ר' שמחה פריעדמאן הי"ו
לע"נ אמו מרת חנה ב"ר אליעזר הכהן ע"ה
ככלות ו"א תודיש לפמרתה ג' כסלו
ת.נ.צ.ב.ה
ולרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בתו הכלה תחי' למז"מ

נתנדב ע"י ידידנו
מוה"ר ר' ישראל וויינשטאק הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
באירוסו בתו הכלה תחי' למז"מ

נתנדב ע"י ידידנו
מוה"ר ר' יקותיאל יודא גאלדבערגער הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בנו החתן ישראל זאב נ"י למז"מ

נתנדב ע"י ידידנו
מוה"ר ר' חיים אלעזר שפיטץ הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
באירוסו בנו החתן צבי זאב נ"י למז"מ

נתנדב ע"י ידידנו
מוה"ר ר' אברהם שטערן הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהיכנס בנו הב' יצחק אלתן צבי נ"י לעול התורה והמצות

נתנדב ע"י ידידנו
מוה"ר ר' חיים וויינבערגער הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בתו הכלה תחי' למז"מ

נתנדב ע"י ידידנו
מוה"ר ר' אברהם פאלל הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידנו
מוה"ר ר' אהרן יוסף דאסקאל הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו למזל טוב

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' אברהם מאיר זיידענפעלד נ"ו
לרגל תגלחת בנו
כמר חיים ישראל מרדכי נ"י

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' יצחק דייטש הי"ו
לרגל הכנס בנו ישעי' יהודה נ"י
כבריתו של אברהם אבינו ע"ה

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' יוסף ניימאן נ"ו
לרגל תגלחת בנו
כמר חנוך זונדל נ"י

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' נפתלי ווייל נ"ו
לרגל תגלחת בנו
כמר משה יחזקאל נ"י

הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה
להר"ר יואל ברא"ש פייערווערקער הי"ו
718.387.5770